

Адыгэ Мэжыгъ

Голос
адыга

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

УРЫСЫЕМ ИМЭФЭКИ МАФ

Щылыныгъэм къэралыгъор щэпытэ

Урысыем и Мафэ игъэклотыгъэу Адыгэ Республикэм щэгъэмэфэкыгъ. Зэхыхъэхэм Адыгеим и Лышхъэу Тхыакушынэ Аслъан, Правительствэмрэ Парламентымрэ якъулыкъушлэхэр, культурэмрэ искусствэмрэ ялофышлэхэр, республикэм ильэпк общественнэ движениехэм ялыкхлэхэр, клэлэджакхлэхэр ахэлэжыагъэх.

Орэдым зелэты, къашъом...

Мыекъуапэ итворческэ объединение «Ошъадэм», художественнэ пашэр В. Едыдж, концертър кызылэуихыгъ. Купэу «Синдикэм» адыгэ къашъохэр кышлыгъэх. Артистхэр жым иорышхо хэтхэу лъапэкхэ мэуцух, загъчэрэгъу... Республикэм и Къэралыгъо филармоние изстрадэ купэу «Ошъу-тенэм», художественнэ пашэр Хъэкхэко Алы, адыгабзэки, урысыбзэки орэдхэр ыгъэжыныгъэх. Артистхэу Даутэ Су-

санэ, Мамхыгъэ Маринэ, Платыкхэ Маринэ, Юрий Конжыным, Хъазэчыкхэ Мосэ бэрэ лэгу афытеуагъэх.

«Мыекъуапэ инэфыльэхэр» адыгэ шъошэ фыж дахэкхэ фэпагъэхэу лъапк къашъохэр кызырашыгъэм тигъэгушхуагъ. Ащ фэдэ ныбжыкхлэхэр арых Урысыем инеушрэ мафэ пызыгъэклотэщтхэр. Купхэу «Ащ-мэзыр», «Казачатэр», «Майкоп-чаночкэр», «Шпаргалкэр», «Радугэр», фэшхыафхэри концертър щыуджыгъэх. Яорэдхэр, къашъохэр гум лъэлэсых, лъапкхэр зэфашэх.

Дагыстан, Къэбэртэе-Бэлыкъарым, Китаим, Търкуем, фэшхыафхэм кырыкхыгъэхэм талуклагъ. Тимэкхамэхэр, къашъохэр ашлогъэшлэгъоны.

Гимны кызы- далуагъ

Пчыхэм сыхыа-тыр 5-м ехъулэу Урысыем игимн концертърм кышалауагъ. Искусствэхэмкхэ Мыекъуапэ икхэлэцлыкхэу еджаплэу N 1-м зышы-зыгъасэхэр хэгъэ-

гум щызэлъашлэх. Олимпиадэ джэгунхэу Шъачэ щыкхуагъэхэм якультурнэ логыгъохэм тиклэлэеджакхлэхэр ахэлэжыагъэх. Гимныр еджакхлэхэм кыхадзи, мэфэкхым хэлэжыагъэхэр ягъу-сэхэу кызыдалуагъ.

С. Рахманиновым ыцлэ зы-хырэ концерт кэтыплэу Москва дэтым «Гимнхэм ясимфоний» зыфилорэ мэфэкхэ пчыхъэзэххэр щыкхуагъ. Урысыем ишъолпырхэм ягимнхэр ащ шылуагъ. Адыгеим игимн зэрэщыжынычгъэри лъэшэу тигуапэ.

Урысыем имэфэкхэ мафэ Мыекъуапэ иурам шъхыалэу Краснооктябрьскэм кыгъэлъэгъонхэр кышхызылэуахыгъэх. Лъапкхэ лэшагъэхэм нэбгырабэ япллыгъ. Сатыум пылхэм ящапхэм дэгъоу лог ашлагъ. Сабыйхэм джэгуалэхэр, быракхэр афашэфыгъэх.

Къэлэ парк кхылым концертхэр щыкхуагъэх, кышхышъуагъэх. Шахматхэмкхэ, нардхэмкхэ, фэшхыафхэмкхэ зэнэкхыкхуагъэх зэхашагъэх.

Ныбжыкхлэхэм анахъэу агу кыинэжышхэм ащыщ Адыгэ Республикэм и Лышхъэу Тхыакушынэ Аслъан еджэкхуи 10-мэ япаспортхэр зэраритыжыгъэр.

Мэфэкхым лъапкхэр зэди-гъэуджыгъэх, якультурэ кызы-фалотагъ. Опсэу, Урысыер! Уикъэралыгъо гъэлэсыкхэ нахъ бгъэпытэнэу пфэтэлэ.

**ЕМТИЛЬ
Нурбий.**

Сурэтхэр зэхыхъэм кышхы-тырахыгъэх.

Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ.

Мыекъуапэ изыгъэпсэфыплэ парк нэбгырэ шъэ пчыагъэ щызылуклагъ.

Митинг-концертэу ащ щызы-хашагъэм Адыгэ Республикэм и Лышхъэу Тхыакушынэ Аслъан кышхыгушылэ. Мэфэкхым лъапкхэр зэрэзэфышхэрэр, цыфхэм логшлэным гъэхыагъэ щашынымкхэ агу кызырэлэтырэр игушылэ кышхыгъэхыгъ.

— Теубытагъэ тхэлэу та-плэкхэ тылхыкхотэнымкхэ непэ амалышлэхэр тилэх, — кышхуагъ Тхыакушынэ Аслъан. — Уры-сыем икхэралыгъо гъэлэсыкхэ игъэпытэн Адыгеим илахышху зэрэхишхыахыгъым щэх хэлэп.

Адыгеир Урысыем ишъолпыр анахъ дахэмэ ащыщ зэрэщып-сэурэр Тхыакушынэ Аслъан митинг-концертърм кызышхелом, лэгу фытеуагъэх. Ары. Адыгэ Республикэм ичыгухэр дахэх, мэххэр, псыхы чъэрхэр гулэ-тыплэх, жыр щыкхыабз. Цыфэу исхэри зэфэнэгъушлэх, мамыр псэукхэм игъогу зырагъэу-шомбгъу.

Тиреспубликэ и Парламент и Тхыаматэу Владимир Нарож-нэр, Мыекъуапэ иадминистрацие

ипашэу Александр Наролиныр, Адыгэ Республикэм и Обще-ственнэ палатэ итхыаматэу Устэ Руслэан мэфэкхым фэгъэхыгъэу цыфхэм кыафэгъу-шуагъэх. Урысыем Кхыаплэм икхэралыгъохэр кызырэлэпэу-хэрэм уасэ фашыгъ, тыхэгъу ахэм зэрэщымышхынэрэр ха-гъэунэфыкхыгъ.

Хэгъэгум, Кавказым, Адыгеим ятхэкхлэху Мэщбэшлэ Исхыакх кызыхыгъэр ильэс 85-рэ хыгъэ

Хъярым пчъэр фылухыгъ

Шу зышлэрэм шу фыщылъ
(Гушылэжъ)

Мэкъуогъум и 10-м АР-м и Кхэралыгъо филармоние Адыгеим, Къэбэртэе-Бэлыкъа-рым, Кхэрэщэе-Щэрджэсым янароднэ тхакху, СССР-м, Урысыем, Адыгэ Республикэм я Кхэралыгъо премиехэм, зэрэ Урысыеу илитературнэ премиеу М. Шолоховым ыцлэкхэ щытым ялауреатэу, Хэгъэгум литера-турэм ежъ илитературнэ-твор-ческэ лах ин дэдэ хэзыл-хыагъэу, кхэралыгъо наградэ лъапхэхэу, орденхэу «Лъапкхэ-

хэм язэкхышхыгъ», «Хэгъэгум ыпашхыгъэ гъэхыагъэу щырилэхэм апае» зыфилорэм ия II-рэ, я III-рэ, я IV-рэ шъуашэхэр, дышъэ медальхэу «Мамыры-гъэм ибэнакху», «Обществен-ное признание» зыфилохэрэр, медальхэу «Адыгеим и Шытхы-зехъ», дышъэ медальхэу «За выдающийся вклад в разви-тие Кубани» кызыфагъэшъо-шагъэхэ Мэщбэшлэ Исхыакх кызыхыгъэр ильэс 85-рэ зэрэхыгъэр Мыекъуапэ игъэкло-

тыгъэу щыагъэунэфыкхыгъ. Гъэшлэ зэхыхъэм тхэкхлэхом лыгъэныгъэ фзышхыхэрэр, игуп-сэхэр, ичыплэгъухэр, лъапкхэ интеллигенциер, иныбджэгъухэр, илофшлэгъухэр, итворчествэ зыналэ тет критикхэр, политологхэр, тарыххыгъэхэр, тхакху-хэр, хыахлабэ хэлэжыагъэх.

Пстэуми апэу хъярым ип-чъэшхыагу ельэбакхуи, АР-м и Лышхъэу Тхыакушынэ Аслъан ыгу кыкхырэ гушылэ фабэхэр пигъохыгъэх лъапкхэ тхакху, ильэс 62-м адыгэ литературэм хыалэлэу, зафэу щылэжъэрэ Мэщбэшлэ Исхыакх.

Ильэс 85-рэ... Цыфым игъа-шлэ зэрашырэр кыгъэшлэгъэ ильэсхэр арэп, шлагъэу илэр ары. Ащ елыгыгъэмэ, зэлъа-шлэрэ тхэкхлэху поэзием, про-зэм, литературнэ жанрэ хэ-хыгъабэм ащылэерыхыгъэу, тхылыи 100 лэпэ-цыпэ зылапэ кычлэкхыгъэу, Адыгэ Респу-бликэм и Гимн игушылэхэр зы-тхыгъэу, Къурлан лъапхэр зэ-зыдзэкхыгъэу, Темыр Кавка-зым ис тхакхлэхэмкхэ анахъ та-рихэ романыбэр кызылэкхы-гъэу, ахэмкхэ ллэшлэгъу хыгъэ-шлэгъэу зэфэшхыафхэр пытэу зэзыпхыгъэу, зипроизведение-хэмкхэ ллэужыкхлэхэр аплухэу Мэщбэшлэ Исхыакх имафэ, имазэ лэпчэ ильэсым зэрэ-

пэщачэрэр, итворчествэкхэ лъэгэплэ иныр зэриштагъэр, узэрыгушхон Цыфышху, тхэкху инэу, гупшысакху ар адыгэ лъапкхымкхэ зэрэщытыр нафэ.

Исхыакх иильэсхэр Хэгъэ-гум, ильэпкхэ, чыгоу — Ным афырилэ шульэгъу мыухыжым-кхэ зэлъыпкхыгъэх, джары игъа-шлэ зэфэдэкхэ нэфыпсыр зы-кхыкхылуырэр.

«Шу зышлэрэм шу фыщылъ» ало. Мы мафэм Мэщбэшлэ Ис-хыакх игушлогъу ин дагошхы-ашлогъу, ишу лүкэжыныр игъоу альэгъоу, цыфыбэ дэдэ кызы-хэхыагъ. Ежъ тхэкхлэхор плы-ныш, лъэпыт, ишыгъ, клэф-пэф дах, гушлом кызылэпэгъэнэфы.
(Икхэу я 2-рэ н. ит).

Хъярым пчъэр фылухыгъ

(Икълух).

МэфэкI лoфтхъабзэр ижъыр лъэпкъ къашъоу «ЗэфакломкIэ» Адыгеим и Къэралыгъо академическэ къэшъокIо ансамблэу «Налмэсым» къызэ-луехы.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу Тхъаклушынэ Аслъан зилъэс 85-рэ хэзыгъэунэфыкIырэ тхаклоу МэщбэшIэ Исхъакъ фэгъэхыгъэ мэфэкIышхор шуфэс псэлъэ дахэкIэ къызэлуиыхыгъ. МэщбашIэм илъэпкъ ыпашхъэ шушIэгъабэу шырилэм мыщ фэдиз гушлуагъор, лытэныгъэр, шхъэкIэфэныгъэр къызэрэкIэ-кIуагъэр, лъэпкъым фапшIэрэр зэрэмыкIодыштыр игушыIэ шы-клигъэтхыгъ, гъэшIэ зэтет да-хэкIэ фэхъохыгъ.

ТхэкIошхом къыфэгъушлуагъэ АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэу В. Нарожнэр, федеральнэ инспектор шхъалэу Лылушъу Адам. Адыгэ лъэпкъыр дунаим шы-зыгъэшIэгъэ тхэкIошхор зэрал-палпэр ахэм клагъэтхыгъ.

МэфэкIым хэлажъэхэрэр Адыгэ телевидением къыща-гъэхъазырыгъэ фильмэу Мэщ-

бэшIэ Исхъакъ ишыIэныгъэ ыкIи итворчествэ афэгъэхыгъэм, еж тхаклор зыхэлажъэрэм рагъэллэгъэх.

ГъэшIо зэхэхъэм къэклогъэ лыкIо купхэр гушыIэ фабэхэр къэзылэжыгъэу, зифэ-шъошэ МэщбэшIэ Исхъакъ Iуа-гъэкIэжхэмэ ашIоигъоу сценэм къыдэкIуаех: Краснодар край администрацием ипашэ игуадзэу Анна Менюковар, Къэбэртэе-Бэлъкъарым къы-кIыгъэхэр, купышIоу Хь. Сэхъ-рэкъор, З. Нэфышъыр, М. ХъашIуцIэр, нэмыкIхэр, Уры-сыем итхаклохэм я Союз тхъа-мэтэгъур шыезыхъэу И.Т. Яниныр, Краснодар щыц тхаклоу Виктор Лихоносовыр, Краснодар краимкIэ Пшызэ къээзэкъыдзэм иатаманэу Гро-мовыр, Ростов хэкум шыцхэр, Къэрэщэе-Щэрджэсым иллыкIохэу Бэчыжъ Лейлэ, АрачыкIоу Къаншъау, Аргъунэ Олег, Абхъаз РеспубликэмкIэ — В.К. Зантария, Москва постпредствэм къыкIыгъэ лы-кIор, Темыр Осетием, Чэчэн Республикэм, Ингушетием, Да-гъыстан ялыкIохэр къызэкIэ-

лъэкIох ыкIи еж тхаклом ичы-плэгъухэр — Урупскэм къыкIы-гъэ купэу Ионэ Мухъамэд зипащэр, къалэу Мыекъуапэ иад-министрацие ипашэу А. На-ролиныр ыкIи республикэм имуниципальнэ образованиехэм къарыкIыгъэхэр, нэмыкIхэри анахъ гушыIэ фабэхэмкIэ, хъохъу дэгъухэмкIэ къыфэгъу-шлуагъэх.

Къэгъушылагъэ пэпчъ Хэгъэ-гум, Кавказым, Адыгеим яцIы-фышхоу, тхэкIо инэу МэщбэшIэ Исхъакъ шлоу хэлъ лъэныкIо гъэнэфагъэ горэ къыхигъэщыгъ ыкIи ар клигъэтхыгъ. А зэкIэми къапкъырыкIэу МэщбэшIэ Ис-хъакъ непэ, джырэ лъэхъаным, адыгэхэм яусэкIо-гупшысэкIо-шхоу, Омар Хайямэу алытагъ, «адыгэ лъэпкъым ицIыфышху» алуагъ, «бэмыло-башI», «обще-ственнэ лoфышIэкIошху»,

«лъэпкъ тарихым лъэмыджыш-хо тезылхъагъ», «иусэ тамы, итарихэ романхэмэ лъагъэ зы-ращыгъ», бэ, бэ, джащ фэдэу гушыIэ гуапэу, фабэу фалуагъэр. Хъохъухэм кIэух ямылэм фэдагъ, къэгъушIэхэрэм япчъагъэ къыхахъоштыгъ, ар зэкIэ тхэкIошхоу МэщбашIэр Кавказым ыкIи Урысыем ис-хэм зэрэкласэм, зэрэпалпэм ишыхъатыгъ. Тын зэфэшъхъаф-хэр — щытхуу тхылхэр, къэ-ралыгъо тамыгъэхэр, нэпэеплъ шухъафтынхэр къыфашыгъэх.

Щэпсэух чылъэм адыгэ цыфхэр

Джар зыцIэ лoфтхъабзэу МэщбэшIэ Исхъакъ иусэхэр, ироманхэм асуюетхэр, игушы-лэхэм арыл ордэхэр зыхэт мэфэкI концертышхор гъэпсы-гъагъэ. «Шукъеблагъэх сихэ-ку», оперэу «Раскаты дале-кого грома» («Бзыикъо зау»)

тешIыкIыгъэу композиторэу Нэхэе Аслъан ыгъэуцугъэм къыхэхыгъэ пычыгъом (Къэра-лыгъо академическэ орэдыло-къэшъокIо ансамблэу «Испъа-мыем» къэшIы), «Адыгэхэр» зыфилорэ усэ-орэдым, адыгэ пщынэ мэкъэ гохым къыкIырэ къэшъо ордэ жынчхэм, «Адыгэ цый» («Черкесска») зыфилорэ орэдым, усэхэм цыфхэр ягуа-пэу ядэлугъэх. Ахэр зэкIэ зи-къэлэмыпэ къычIэкIыгъэ тхэ-кIошхоу МэщбэшIэ Исхъакъ иадыгэ лъэпкъ ихышъэ ылуатэу ыкIи ылэтэу бэрэ лъэпкъым шхъащытынэу фалуагъ. Ежы-ри игуапэу исатыриплI усэу гупшысэ-губзыгъагъэр зыхизым къафеджагъ, хъярыр дэзылэты-гъэ пстэуми «Шьопсэу!» къа-рылуагъ.

МэфэкI концертыр зэрачагъ телеведущэу ТIэшъу Светла-нэрэ артистэу ыкIи режиссе-рэу Хъакъуй Аслъанрэ.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Зэзэгъыныгъэм зэдыкIэтхагъэх

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу Тхъаклушынэ Аслъан УФ-м и Къэралыгъо Думэ экономикэ политикэмкIэ, инвестиционнэ хэхъоныгъэмкIэ ыкIи предпринимательствэмкIэ и Комитет хэтэу Алексей Ситниковымрэ пшъэдэкIыжъэу ыхъырымкIэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зилэ обществэу «Гъэфэбэплэ комплексэу «Курганинский» зыфилорэм игенеральнэ директор игуадзэу Валерий Захаровымрэ тыгъуасэ алукагъ.

лофшIэныр рагъэжъэным зэрэфэхъа-зырхэр къылуагъ нэужым гушыIэр зыш-тэгъэ Валерий Захаровым. Гъэфэбэплэ комплексыр зытырашIыхъащт чыплэм бэрэ лыхъугъэх ыкIи Кошхъэблэ рай-оным къыщагъотыгъ. ЧIыгу гектар 24-рэ ащ ыубытышты. Нэшэбэгумрэ помидорымрэ якъэгъэкIын ары анахъэу зыфэгъэзэгъэштхэр. Ащ ялугъэкIынкIэ гумэкIыгъо шыIэштэп. Пэшлорыгъэшъэу зэрагъэнэфагъэмкIэ, проектым игъэцэ-кIэн зэкIэмкIи сомэ миллиарди 2,4-рэ фэдиз пэлуагъэхъащт. 2017-рэ илъэ-сым, жьоныгъуакIэм псэуальэм ишын рагъэжъэнэу агъэнафэ, бжыхъэм ехъу-лэу проектым иапэрэ чэзыоу сомэ миллиард 1,2-рэ зыуасэр аухынэу мэгугъэх, ащкIэ чIыгу гектар 12 агъэ-федэшт. Мы ахъщэм фэдиз ятIонэрэ Iахми пэлукодэнэу агъэнафэ. Про-ектнэ документацием изэхэгъэузон фежъагъэх. Республикэм экономикэ инвестициехэр къызэрэхалхъащтым даклоу лофшIэплэ чыплэ 350-рэ фэ-диз къызэлуахышты.

— Джэдджэ районым щытIырэ биз-

нес-инкубаторым амалэу къытыхэрэр мыщ дэжым инвесторхэм къызфагъэ-федэнхэ альэкIышты, — къылуагъ Тхъа-клушынэ Аслъан. — ТэркIэ анахъ шхъалэр бюджетым кыххэрэ хэбзэ-лахъхэм ахэгъэхъогъэныр, лофшIэплэ чыпIахэр тицIыфхэм къафызэлухы-гъэныр, проектым зыкыфэбгъазэмэ, аужырэ шапхъэхэм адиштэрэ продук-циер къыдэгъэкIыгъэныр ары. Джыри зэ къыхэсэгъэщы: тэ талъэныкIоу кыттефэрэр зэкIэ дгъэцэкIэным ты-фэхъазыр, зи пэрыохъу шыIэштэп.

Проектым игъэцэкIэн епхыгъэ зэ-зэгъыныгъэм Тхъаклушынэ Аслъанрэ Валерий Захаровымрэ зэдыкIэтхагъэх.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

лофтхъабзэм хэлэжъагъэх АР-м и Премьер-министрэу Къумпыл Мурат, министрэхэу Лыхъэс Махъмудрэ Юрий Петровымрэ, зэлухыгъэ Iахъзэхэлъ об-ществэу «АР-м хэхъоныгъэхэр ышын-хэмкIэ корпорацием» игенеральнэ пашэу Къэлэшъоу Рустам. ХэтэрыкIхэр къызы-цагъэкIырэ зэфэшIыгъэ гъэфэбэплэ ком-плекс Кошхъэблэ районым шышIыгъэ-нымкIэ инвестиционнэ проектым, ар шыIэныгъэм шыпхырышIыгъэ зэрэхъу-щтым лъэныкIохэр тегушылагъэх, ащ фэлорышIэшт зэзэгъыныгъэм зэдыкIэт-хагъэх.

АР-м и Лышхъэу пэублэ псалъэ къышIызэ, республикэм кыххэрэ ин-весторхэм зэкIэми ягуапэу зэрапэгъо-

кIыхэрэр, ахэм лоф ашIэнымкIэ ад-министративнэ пэрыохъу зэрэщымылэр къыхигъэщыгъ. Мы аужырэ илъэсхэм Адыгеим иэкономикэ сомэ миллиар-ди 140-рэ фэдиз инвестициеу къызэ-рэхалхъагъэм клигъэтхыгъ.

Алексей Ситниковым къызэрылуагъэм-кIэ, тикъэралыгъо щыпсэурэ цыфхэм шапхъэхэм адиштэрэ хэтэрыкIхэр зэ-рагъэгъотынхэ амал ялэныр, IэкIыб къэралхэм къарашырэ продукциер нахъ макIэ шыгъэныр пшъэрылъ шхъалэу щыт. А гухэлъыр зэшIохыгъэнымкIэ зыдэщыс чыплэмкIи, инвесторхэм фы-щытыкIэу фырялэмкIи Адыгеир хъопса-гъоу щыт. Ары мы проектыр респуб-ликэм щэгъэцэкIэнэу зыкIырахъухагъэр.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр гухэкIышхо шыхъоу фэтхъаусыхэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иде-путатэу Иванов Анатолий Георгий ыкIоым янэ дунаим зэрехыжыгъэм фэшI.

2016-рэ ильээсэм, Ионыгъом и 18-м Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и депутатхэр хадзыштых. Адыгеим и Парламент зичэзыу зэхэсыгъоу илагъэм, хэдзынхэр къэсынхэкIэ мэфIи 100 чыIэу, мыщ фэдэ унашъо депутатхэм щашлыгъ. Мэкьюогъум и 10-м кычыублагъэу кандидатхэм якъэгъэлыгъэон рагъэжъагъ.

татхэм япчъагъэ 54-м нэсыщтыгъэмэ, джы ахэр 50-рэ зэрэхъущтхэр. Зы мандат зилэ округэм закъышчызгъэлыгъорэ кан-

дидатхэм мандат 25-рэ ялэшт, а пчяггэм фэдиз кыабзэ партийнэ спискэхэмклэ атырагощэшт.

Федеральнэ хэбзэгъуэуцугъэм кызыргынафэу, кьэблэггэрэ хэдзынхэм яхуыллэу зы мандат зилэ округхэм язэхэщэнклэ зэхьоклыныгъэхэр шылэштых, джаш фэдэу хэдзын кампанием иклэуххэм ялытыгъэу, партиейк АР-м и Парламент кышчыгъэлъэгъуагъэ хуыным пае шылэгъэ пэрыохъоу проценти 7 хууштыггэр проценти 5-м нэс кырагъэлыхыгъ. Регионым ис хэдзаклохэм япчягъэ елытыгъэу хэдзын округхэр агъэ-

АР-м хэдсүхнэмклэ и Гучэ комиссие кызырэрэшихагыз-цыгэмклэ, кандидатхэм ыкли партиинэ спискхэм якьэгэпъг-гөөнрэ ятхынрэ мэкьюогум и 10-м рагъэжьа, а кампани-ер мэфэ 35-рэ клошт.

(Тикорр.).

**Республикэм ихызмэтшланлэхэм
Юныгъор рагъэжыагъ. Мэфэ ошлухэр
кыызфагъэфедэхээ, хьэм илухыжын
чанэу зэшлуахы. Мэкьюогъум и 14-м
ехьуллэу хьэ гектар 2264-рэ аложьыгъ.**

Лэжыгыэр зыщалыгыыт
токхэр агъэхъазырых. Респу-
бликэм чылэпхъэ лъэпкышлхэр
къызышагъэклырэ хъасэхэр бэу

Республикэм ит мэкумэщ техникэр Ионыгъом ехуулэу агъэхаэзырыгъ. Зэкълэмкли комбайнэ 494-рэ фэдиз хъызмэт-шанлэхэм ял, ащ шыцшэу 62-р лэклиб къэралыгъоухэм къащыдагъэклыгъэх. Арэу шытми, Ионыгъор зыщыжыт лъэхъаным гъунэгъу шьолпырхэм якомбайнэ 54-рэ фэдиз къызфагъэфедэнэу агъэнафэ. Мыщ дэжбым къэлэгъэн фае тиреспубликэ ит комбайнэхэри гъунэгъу шьолпырхэм клэхэз зэрэлуахыщытыр. Специалистхэм зэрагъэнафэрэмклэ, мы илъэсым

Юныгбоом илгээхъан аныхъ
чанэу зыкээзыгъэлагъохэрэр
зэрагъэшлоштым ыки мэкъу-
мэщ хызмэтым зыфээзыгъэ-
загъэхэм лэпылэгъоу арагъэ-
кырэм фэгъэхыгыгъэ лофыгъо-
хыи кыызэрзугъоигъэхэр ате-
гушылагъэх.

ПІАТІВІКЪО Анет.

Адыгэ Республикэм хэгъэгу клоц! ЮфхэмкӀэ и
Министерствэ кызыритыркӀэ, жьоныгуаӀкӀэм и
30-м кыщегъэжыгъэу мэкъуогъум и 5-м нэс
республикэм бзэджэшӀэгъэ 66-рэ щызэрахъагъ.

**Илъэсым ехъурэ
хьапсым дэсыщт**

Илъэсэу тызыхэтым имэзае Мыекьуапэ игьогу горэм хуэгъ-
шагъэ кытехухьагъ. Илъэс 20 зыныбжь кӀэлакӀэр авто-
мобилэу ВАЗ-21014-м ируль кӀэрысэу къачъзэ, игьогу текӀи,
лъэсрыкӀор тыриутыгъ. Ащ ыпкъ кыкӀыкӀэ илъэс 30 зы-
ныбжь хулыфыгъэм шьобж хыльэхэр тешагъэху симэджэщым
нагъэсыгъ. Врачхэм альэкӀ къэнагъэп, ау шьобж хыльэу
тешагъэхэм къахэкӀыкӀэ ащ идунай ыхъожьыгъ. Мыщ еп-
хыгъэу хэбзэхуьмэкӀо кыулыкӀухэм уголовнэ лӀф кызызӀуахыгъ.
Ар зэхафызэ, водителым лажъэ зэриӀэр агъэунэфыгъ. Мые-
кьопэ къэлэ хыкумым унашъо ышӀыгъэмкӀэ кӀэлакӀэр илъэсрэ
мэзипплырэ хьапсым чӀэсышт.

Тыгон бээджэшлагым епхыгуу мы мэфэ дэдэм хэбзухуумаклохэм уголовнэ лоф кызылуахыг. Полицейскэхэм зэхачэгэ оперативнэ-следственнэ лофтхыабзэхэм яшуагэклэ мы бээджэшлагээр псынклэу зехафын альэклыг. Мы псэуплэ дэдэм шыпсэхээрэ клэлаклэхэу ильэс 21 — 22-рэ зыныбжхэр кяубытыгэх. Ашлагэм ахэр еуоллэжыгэх, атыгугэ шыр кылахыжыг. Уголовнэ лофым изэхэфын льягэклуатэ.

АР-м хэгъэгу кюц! юфхэмкIэ и Министерствэ ипресс-къулыкъу.

Юныгъор аублагъ

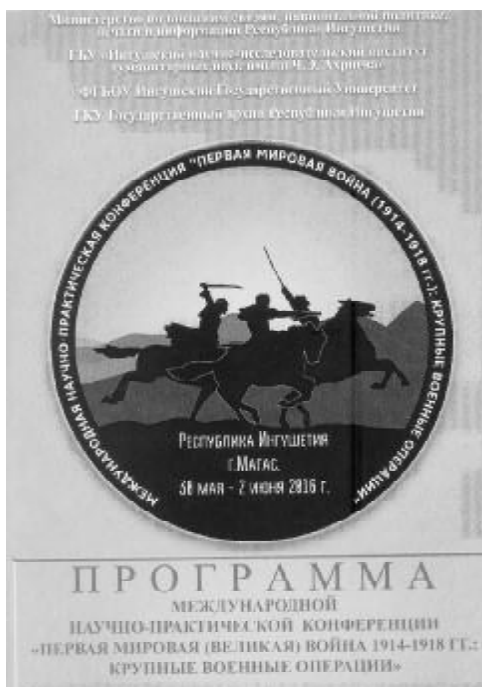
Ильэсым кыклоц республикэм ичыгулэжхэр зыдэлэжэжхэр бжыхасэхэм яугъоижын иуахтэ кэсыгъ. Зэкэмкн республикэм ихызмэтшлэпэхэм бжыхэсэ гектар мини 102-м клахуэ апхыгъагъ. Ащ цыщэу хэм гектар мин 12,2-рз, коцым гектар мин 84,5-рз тритикалым гектар мин 0,84-рз арагъэубытыгъ. Джащ фэдэу рапс гектар мини 4,3-рз чыгум рагъэклугъ.

Пстэуми апэ хэм иложын зыщы-

фежыагъэхэр Красногвардейскэ районыр ары. Тхьэлээнэ Алым имэкьюмэщ-фермер хызмэтшлэпэ мэфэ заулэ хуэгъ хэм илхыжын зыщырагъэжыагъэр. Ащ лэжыгъэ дэгъу кыщырахы, гурытымкнэ центнер 64-рз зы гектарым кэеты. Мэкьюогум и 10-м ехуэлэу районым гектари 170-рз цылауахыжыгъ. Гурытымкнэ зы гектарым центнер 59,6-рз кырахы. Зэкэмкн районым гектар мини 2,3-рз иль. Коцым мы ильэсым рагъэубытыгъэр гектар мин 14,5-рз.

ПАТЫКЪО Анет.

ДУНЭЕ ШЭНЫГЪЭ-ПРАКТИЧЕСКЭ КОНФЕРЕНЦИЕР

Ингушетием икьэлэклэ зэтегъэпсыхыагъэу Магас жоныгуакулэм и 30-м кыщегъэжыагъэу мэкьюогум и 2-м нэс Дунэе шэныгъэ-практическэ конференциеу «Первая мировая (Великая) война 1914 — 1918 гг.: крупные военные операции» зыфилорэр щыклуагъ.

Тарихъыр лэпкътхэмкнэ гъозэплэшху

Ар зигукъэкыр ыкн кнэцалэ фэхуэгъэхэр Ингушетием лэпкэ зэпхыныгъэхэмкнэ, лэпкэ политикэмкнэ, хэутын ыкн кнэбар-лэпгъэлэс амалхэмкнэ и Министерств, мы республикэм гуманитар ушэтынхэмкнэ ишэныгъэ-ушэтэклэ институту Ч.Э. Ахриевым ыцлэклэ щытыр, Ингушетием икьэралыгъо университет ыкн и Къэралыгъо архив.

Урыс пачыхьэм идзэпащэу Брусиловым апэрэу дунэе зэошхом лучыплэ зыфишыгъэр ильэси 100 зэрэхуэрэм ар фэгъэхыгъагъ. Уитарихъ куоу пшэным, джырэ уахтэм акылыгъэ зыхэлэ лэпкыгъэр щыпшынхэмкнэ уасэ зэрилэр кнэгъэтхэу конференциер гъэпсыгъагъ. Хэгъэу тарихым инэклубгъо анахъ нэшхъеу, Кавказым ис цыф лэпкыгъэр зыхэлэжыагъэу ыкн зыхэклодагъэу апэрэ дунэе зэошхом итхыдэ ащ кыщыралотыкыгъ.

Конференцием илофшлэн хэлэжыагъэх Ингушетием ишэныгъэлэжхэр, Азербайджан, Дагъыстан, Адыгеим, Къэбэртаем, Абхазым, Армением, нэмыкн кьэлэшхохэм кьарыкыгъэ лыклохэр, гъэсагъэхэр.

Конференциер мэфищырэ клуагъэ. Апэрэ мафэм ащ кьеклолэгъэ хьаклэхэр Ингушетием икьэлэшхъэу Магас фагъэнэлосагъэх, итарихъ-саугъэт чыплэхэм ащылагъэх. Ятлонэрэ мафэм, жоныгуакулэм и 31-м, шэныгъэ-практическэ конференциер кызылэуахыгъ. Пленарнэ зэхэсыгъор анахъэу зыфэгъэхыгъагъэр Адыгэ Республикэм икыгъэу, Урысые Федерацием инарднэ сурэтышлэу, АР-м изаслуженнэ сурэтышлэу Къат Теуцожь итарихъ роману «Год жестокий, восемнад-

цатый» зыфилорэр ары. Къэлогъэн фаер Къатыр илофшлэгъэ ин елытыгъэу мы конференцием, ар кэсынклэ мазэ илэу, зэрэрагъэблэжыагъэр, хьаклэ гъэшлогъэ дэдэу зэрэщалытагъэр ыкн адыгэ лэпкыым илыгъэ ин цыгуагъэху, апэрэ дунэе заом кавказ лэпкыгъэу зэдыхэтэгъэхэмкнэ анахъ кьэрар зыхэлэжыгъэу альбыту, шхьэклэфэшхо ин ингушхэм непи адыгэхэм кьазэрафашыгъэр лотхьабзэм кызырэхэщыгъэр ары.

Къат Теуцожь адыгэ шэнхэбзэм тетэу, зыхэхьагъэхэм афищагъ игушхьэлэжыгъэ — исурэтшыгъэху Грузием, Абхазым, Къэбэртаем итхаклохэм япроизведение сюжетхэр кызылотыкыгъэр лэпкыгъэмкнэ 20-у ыкн итарихъ роману «Год жестокий, восемнадцатый» зыфилорэр тхыль пчъагъэ хьоу. Къатым ироман зэхылапгъэр ильэсишэклэ узэклэ-лэбжымэ шылэгъэ зэо жьалымым цыфлэпкыым хьазабэу щилэжыгъэр ары.

«Год жестокий, восемнадцатый» зыфилорэ тарихъ произведениеу Къатым ытхыгъэмкнэ лэтегъэуцэ игъэлотыгъэхэр Адыгеим икьэлэшхъэу Мыекьуапи, кьуаджэу Кошхьаблэ ащыклуагъэх. Романым купкн фэхуэгъэхэм апэрэхэр — хуэгъэ-шлэгъэ гуммыкыжхъэу, еж тхаклом икьуаджэу Гьобэкуае лажы хьакн зимылэ илэжэклэ, ицыф кызырэкнэ нэбгырэ 470-р — жьы, кн зэхэтхэу дащыхи, чылэгъунэм зэрэщаклыгъэр; джащ фэдэ кьабзэу, мы уахтэм ыужылоу, кьуаджэу Кошхьаблэ дэххэми мы лыуз-гуузыр кызыранэсыгъэр, пчъагъэри фэдиз кьабзэу, ащи «террор пльыжым» ичэтэ лыгъэ нэбгырэ 470-мэ хьадэгъур кызырафыхыгъэр;

ахэм лэпкыым кыхэклыгъэ анахъ губзыгъэхэр, Хьагъэудж Мыхьамэт фэдэхэр, зэрахэтыгъэхэр ары. Зэо жьалым дэдэм ыпкк кыкыкнэ адыгэ лэпкыгъэр мэкнэ-лэклэ дэдэ зэрэхуэгъэр ыкн гуммыкыж тхьамыклэгъошхор гухэм кызырарынагъэр Къатым ироманкнэ тигъэшлагъэ.

А зэкнэми афэдэ кьабзэу, апэрэ дунэе заом, кавказ лэпкыгъэм зыкнэ ащыщхуэ, лыблэнэ-шхьэлэпхъэжхуэ адыгэхэр лыгъэкнэ цыфыгъэ-кнэ зыпэ узымыгъэклонхуэ зэрэхэтыгъэхэм, ингушхэм, къэбэртаехэм, дагъыстанхэм, абхазхэм, чэчэнхэм, нэмыкн лэпкыгъэу шхьафитныгъэ-зэфагъэм клэдэхуэрэм Хэгъэушхомкнэ зыкыныгъэ-шхьагъэ инэу ахэлэжыгъэр тхылым щыкнэгъэхыгъ. Ары Къатым ироману «Год жестокий,

восемнадцатый» зыфилорэм осэшлэ ухэтми фыозыгъэшлэр. Цыф лэпкыгъэм язэфэгъэ-псэ-емыблэжыныгъэ ащ кыщыгъэ-лэжыагъэ, щыкнэгъэхыгъ.

Ингушетием ильэпкы лэачи мы тарихъ произведением зыхилэгъошхыгъ, хуэгъэ-шлэгъэ инымкнэ тхылым иавторэу, тхаклоу, сурэтышлэпэсэу Къат Теуцожь итхыль пчэгуплэ-лэтегъэуцор фашыгъ — утегушы-лэныр, лэныкыуабэклэ шлуагъэу халэгъуагъэр кыралотыкыныр игъоу шалэгъу. Ар сыда зымыуасэр! Конференцием иублэгъу зэхэсыгъор Теуцожь ироман зыфэгъэхыгъагъэр. Иорыгъошхом хэлэжыгъэр шэныгъэлэжэ нэбгыри 6-м яшлэшхэр ащкнэ кыралотыкыгъэх.

Шыпкыгъэр пшлэн зэрэфаем, уитарихъ уналэ тетэу кнэуууоным мэхьанэшхо зэрилэр щысэ лэубытылэхэмкнэ якылотыкыныхэм щаклагъэ-тхыгъ. Кавказым щыц цыф лэпкыгъэм ыкн цыфлэпкыым зэрэпсаоу ягупсэфыныгъэрэхэтыгъэ, языкыныгъэ ыкн яшхьафит шылаклэ ухуэмэгъэным пае тарихым ишыпкыкнэ пстэуми ягъэшлэгъэныр зерищыклагъэр шэныгъэ зэхэхьашхом кыщыхагъэщыгъ. Адыгеим икыгъэ лыклоу Къатым «тхьауегъэпсэу» гуагъэр кыфагъэшлэшагъ. Конференцием хэлэжыгъэхэр электроннэ шыклэм тетэу тхылым фагъэнэлосагъэх.

Мы лэтегъэуцом пыдзагъэу конференцием итемэ шхьалэ кызылэузыхыгъэр докладхэр кызыщашыгъэ секциитлэмэ лот ашлагъ. «Кавказ лэпкыгъэр Бру-

силовскэ зэо лэныкыом зэрэхэтыгъэхэр ыкн ахэм яшлуагъэ апэрэ дунэе заом 1914 — 1918-рз ильэсхэм зэрэщаклыгъэр» зыфилорэмкнэ доклад 11 кышыгъ. Ахэм ащыщыгъ Ацумышь Казбек икылотыкыныу, Къат Теуцожь итхылькнэ ыгъэхьазырыгъэу «Черкесский полк в боях за Россию» зыфилоу афигъэхыгъэр. Кьилотыкын пэпчэ мы тарихъ хуэгъэ-шлэгъэ иныр кызыккнэу, заом изытетыгъэр, цыфхэм ащ чыплэу щырылагъэр, кавказ лэпкыгъэр зэрэпсэемыблэжы-лэпхъужыгъэхэр ащыкнэгъэхыгъагъ.

Ятлонэрэ секцием темэу «Апэрэ дунэе заом 1914 — 1918-рз ильэсхэм шылагъэм икьэжыгъэу зыфэдэгъэр ыкн зэо ильэсхэр» докладхэмкнэ кызылэуахыгъ. Конференцием хэлэжыгъэ шэныгъэлэжхэм зэо жьалымхэр зэтэлэжэгъэнхэмкнэ, зэпычыгъэнхэмкнэ, мамырыгъэр ухуэмэгъэнымкнэ цыф лэпкыгъэм, лэаком ыкн ежэ Цыфым алуагъэ мэхьанэшхо зэрилэр кыщыралотыкыгъ. Апэрэ дунэе зэошхор зыфэдэгъэр, зэрэмэшлэуагъэр, ау кынышхом зэрэзэкъуигъэуцогъагъэхэр, лыгъэр, хьазабыр зэрагъэклосагъэр конференцием нэм кыкыгъэуцугъэх, гупшысэ зэрэхысыжхэр щылыгъэх. Купкн дэгъу ыкн шьош дэхэ илэу шэныгъэ конференциер зэрэклагъэм ащ хэлэжыагъэхэри, зэхэщаклохэри ыгъэрэзагъэх.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Сурэтхэм арытхэр: Ингушетием икьэлэ шхьалэ щакъэуцугъэ тарихъ саугъэтым итеплэ; Дунэе конференцием хэлэжыгъэ сурэтышлэ ыкн тхэкнэ лэпэсэу Къат Теуцожь; лэтегъэуцор зыфашыгъэ тхылыр.

«ЩыӀэныгъэм нахъ хэщэгъэнхэм тыпылъ»

«АдыгеимкӀэ илъэсым икӀэлэегъадж» зыфиӀорэ зэнэкӀокъум мыгъэ щытекӀуагъ сэкъатныгъэ зилэ кӀэлэцӀыкӀухэу яунэхэм арысхэу Интернетыр агъэфедэзэ рагъаджэхэрэм я Гупчэу Адыгэ республикэ гимназием хэтым инджылызыбзэмкӀэ икӀэлэегъаджэу Денис Маловичкэр. Мы мафэхэм кӀэлэегъаджэм нэлуасэ тыфэхьугъ.

рихьыгъэр «лъэтегъэуцор» ары. Узы-Ӏапищэу ежъ ехьылӀэгъэ сценкэр инджылызыбзэмкӀэ ащ ыгъэуцугъ. КӀэлэ нэутхэу, еджэфэ ренэу КВН-хэм ахэлэжъагъэу, джыри сэмэркъэу жанрэм илъэу сценкэхэр зытхырэ ДенискӀэ ар кыныгъэп. Адрэ лъэныкъохэу зэнэкӀокъум кыдильтэхэрэми дэгъоу ахэлэжъагъ. ТекӀоныгъэу кыдихыгъэр ежъ изакъоу ифэшъуашэу ыӀорэп, Гупчэу зыщылажъэрэм икӀэлэегъаджэу Ӏоф зыдишӀэхэрэм зэкӀэми ягъэхьагъэу елъытэ.

Сэкъатныгъэ зилэ кӀэлэцӀыкӀухэр яунэ исхэу Интернетым иамалхэр бгъэфедэхэзэ ебгъэджэнхэм кыныгъоу пылъхэмкӀэ сеупчӀы кӀэлэегъаджэм.

— ШыпкӀэ, ар егъэджэкӀэ шхьаф. Ау едгъаджэхэрэм чыплӀэмкӀэ тапэ-чыжъэми, ахэм якъэбар тымышӀэу, талумыкӀэу цытӀэп. Урокыр етымыгъа-жъэзэ, нэбгырэ пӀпчӀ ипсауныгъэ изытет, еджэным зэрэфэхьазырым защытэгъэгуазэ. ТилофшӀэнкӀэ лъэныкъо пстэури кыдэтӀлытэ, ау тэркӀэ анахъ пшъэрылъышхоу цытыр сабым пред-метыр зэредгашӀэрэм дакӀоу, ар щы-Ӏэныгъэм нахъ хэгъэгъозэгъэныр, пэб-лагъэ шыгъэныр, обществэм щыпсэ-уным фытегъэпсыхьэгъэныр ары. Гупчэу Ӏоф зыщысӀхэрэри ары зыфӀэлажъэрэр. ТилофшӀанӀэ Ӏутыр зэкӀэри кӀэлэ-егъэджэ ӀэпӀасэх.

Мы илъэсым ианахъ кӀэлэегъэджэ дэгъу хуыгъэр кӀэлэ ныбжыкӀ, илъэс 11 хуыгъэ Ӏоф зышӀэрэр. Денис яни, ишхьэгъуси, ишӀугуащи кӀэлэегъаджэх.

Мыекъопэ гурыт еджапӀэу N 15-р тыжыны медалькӀэ кыуухи, Адыгэ къэралыгъо университетым инджылызы-бзэмкӀэ ифакультет щеджагъ. Ащ ыуж Шэндикъо дэт еджапӀэм илъэситфӀэ Ӏоф щылагъ. ЕтӀанэ Адыгэ республикэ гимназием хэт Гупчэу ыпшӀэкӀэ зыцӀэ къетӀуагъэм кырагъэблэгъагъэу Ӏоф щешӀэ.

ӀофыкӀэр апэрэу республикэмкӀэ гимназием щырагъэжъагъагъ. Ау кӀэлэ нэутхэр Ӏофым дэгъоу хэгъозагъ, зи-амалхэмкӀэ илӀэгъухэм акӀэмыхьэхэрэр яунэхэм арысхэу зэрэбгъэджэштхэм ищыкӀэгъэ къулайныгъэр псынкӀэу кы-ӀӀэкӀэхьагъ. АщкӀэ ӀэпыӀэгъу кыфэхьу-гъэхэу елъытэ Гупчэм изавучэу Ро-ман Чумаковымрэ гимназием ипашчэу КӀыкӀ Нуретрэ.

Денис кызызриӀорэмкӀэ, республи-кэ зэнэкӀокъоу зыхэлэжъагъэр шокъы-ныгъэп, шӀогъэшӀэгъоныгъ. Анахъэу ыгу

гъэм ежъыркӀэ мэхъанэу иӀэр сшӀо-гъэшӀэгъоныгъ.

— ЗэнэкӀокъум кӀэлэегъэджэ ӀэпӀа-сэхэр къекӀопӀагъэх, ахэм яӀофшӀакӀэ щысэ тфэхъунэу ахэтыр макӀэп. Мы-щынэхэу зэнэкӀокъум кӀэлэегъаджэхэр хэлэжъэнхэу яслӀомэ сшӀоигъу, — Ӏо-апэрэ чыплӀэр къэзыхьыгъэ кӀэлэегъа-джэм.

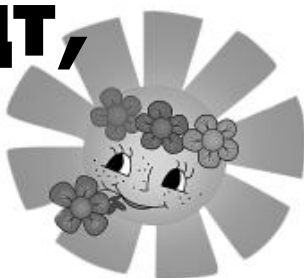
КӀалэр тхэным фэщагъэу, сценари-ехэм ягъэпсынкӀэ ӀэпӀэсэныгъэ зы-хэлъ цыфӀэу цыт. Ыныбжъ елъытыгъэу КВН-м хэмылажъэрэми, ащ пылъхэм ӀэпыӀэгъу афэхьу.

Денис унэгъо дахэ иӀ, ишхьэгъу-сэу республикэ гимназием нэлуасэ зы-щыфэхьуи зы гъогу зыдытехьагъэмрэ ежъыррэ пшъэшъэжъыи зэдагъотыгъэу зэдапӀу. Иунагъо дэтхъэнэу, джыри гъэхьагъэхэр ӀлофшӀэнкӀэ ышӀынхэу кӀэлэегъаджэм фэтӀэ.

СИХЪУ Гошнагъу.

Загъэпсэфышт, апкышъол агъэпытэшт

КӀэлэцӀыкӀухэм зысшагъэпсэфышт ыкӀи япсауныгъэ зысшагъэпытэшт гъэ-мэфэ лагерьхэм яӀофшӀэн тыдӀкӀи ащы-рагъэжъагъ. Тэри Теуцожь районым гъэсэныгъэмкӀэ игъэӀорышӀанӀэ тыкӀуагъ мы мэхъэнэшхо зилэ Ӏофыгъом зыз-рэфэгъэхьазырыгъэр, лагерь пчъагъэу кызызӀуахыгъэр, ахэм Ӏоф ащызышӀэ-штхэр кызызэрэхыхыгъэхэр, кӀэлэцӀы-кӀухэм ягъэшхэн зэрэзэхашчӀыт, нэ-мыкӀ Ӏофыгъохэри зэдгъэшӀэнхэу. Гу-щылӀэгъу кызыфедгъэхьугъэр районым

гъэсэныгъэмкӀэ игъэӀорышӀанӀэ ипашчэу Ереджыбэкъо Адам.

— Гурыт еджапӀэу 11 тӀ, — икъэ-Ӏотэнхэр кырегъажъэх ащ. — Ахэм ащыщэу гъэмэфэ гъэпсэфыпӀэ лагерь-хэр гурыт еджэпӀийм къащызӀутхы-гъэх: Пэнэжыкыуае, Аскъэлае, Гъо-бэкъуае, Джеджэхьаблэ, Нэшъукъуае, Очэпшые, Лъэустэнхьаблэ, Нэчэрэзые. ЗэкӀэми мафэрэ зы сменэу Ӏоф ашӀэшт. КӀэлэеджэкӀо 354-мэ мэфэ 21-рэ за-сшагъэпсэфышт. Зипсауныгъэ ахэм ащы-

зыгъэпытэштхэм янахьыбэр гъот макӀэ зилэ, унэгъо Ӏужъухэм къарыкӀыгъэх. Тызхэт мазэм и 6-м ахэм яӀофшӀэн рагъэжъагъ, зерифэшъуашэу зэтэгъэп-сыхьагъэх, ящыкӀагъэр зэкӀэ яӀ.

Лагерьхэм къякӀопӀэрэ кӀэлэеджэкӀо 354-м щыщэу 304-мэ мылъкоу апы-кӀуадэрэр республикэ бюджетым къекӀы, нэбгырэ 50-мэ районым къафетӀупшы. Нэбгырэ пӀпчӀ мафэ къэс рагъэшхы-рэм текӀуадэрэр соми 127-рэ.

— КъэӀогъэн фае, — ипсалъэ лъе-гъэкӀуатэ Адамэ, — кӀалэмэ ягъэш-хэн лъэшэу тыналэ зэрэтетыр. Мэфи-пшым къыкӀоцӀ кӀэлэеджакӀохэм гъо-мылапхъэу афагъэхьазырыштхэр зы-фэдэхэм Роспотребнадзорыр щыдгъэ-гъозэгъах. Витаминэу ахэлъын фаем кышышымыкӀэу, калориер шапхъэхэм адиштэу, ӀэшӀоу пщэрыхьакӀохэм агъэ-хьазыры, пшъэдэкӀыжышхо зэрахьырэр къагурыӀозэ мӀэлажъэх.

Корр.: Лагерьхэр гупсэфыпӀэ-хэу, щынэгъончъэу щытха?

Е. А.: АщкӀэ тэри, мэ-шӀогъэкӀуасэхэри, полицием ӀофышӀэхэри, нэмыкӀ къу-лыкъушӀэхэри тӀорэ тишӀэрэ зэхэлъэу ӀофшӀэнхэр дгъэ-цӀэкӀагъэх. ЗыгорӀкӀэ машӀом зыкышӀтэмэ, автоматическэу макъэ къэзыгъэуштхэр аха-гъэуцуагъ. МашӀор зэрэбгъэ-кӀосӀт Ӏэмэ-псымэхэр хьа-зырых. Ащ фэгъэзэгъэ цыф-хэри рагъэджагъэх. Ахэм Ӏоф ащызышӀэхэрэри ифэшъуашэм тетэу агъэхьазырыгъэх. Гъэ-псэфыпӀэхэр зыдэтхэ еджа-пӀэхэр къэшлыхьагъэх, ахэм камерэхэр ахэтых, мэфэ къэ-рэгъулхэр яӀэх. Полицием ӀофышӀэхэр лагерьхэм япхы-гъэх, кӀалэхэм къахэхьэх, адэгущыӀэх.

Корр.: КӀэлэеджакӀохэм япсау-ныгъэ гъэпытэгъэнымкӀэ, яуахьтэ гъэшӀэгъонэу, шӀуагъэ кытгъэу зэхэщэгъэнымкӀэ сыд фэдэ ӀофшӀэнхэ лагерьхэм ащызэрэхьэрэр?

Е. А.: Ахэр бэдэдэ мэхъух, план гъэнэфагъэм тетэу кӀэлэцӀыкӀухэм Ӏоф адашӀэ. Тэри тахэхьэ, япшъэрылхэр зэрагъэцакӀэрэр тэупӀэкӀу. ӀэзӀпӀэ кабинетхэр яӀэх, ахэм гъэуцъыӀалэхэр ачӀэтых, ящыкӀэгъэ Ӏэзэгъу уцхэми ащы-кӀэхэрӀп. Лагерьхэм зэнэкӀокъухэр, джэгукӀэ зэфэшъафхэр ащызэхашч, гъогурыкӀоным ишапхъэхэр арагъашӀэ, зэщыхэу, ашӀэн амышӀэу хагъэтыхэр-рӀп.

Корр.: Нэбгырэ тхьапша ла-герьхэм защызыгъэпсэфырэр, кӀэлэеджакӀохэм Ӏоф адззышӀэхэрэр?

Е. А.: Гъэмэфэ лагерьхэм защы-зыгъэпсэфыр кӀэлэеджакӀохэм нэб-гыри 169-мэ Ӏоф адашӀэ. Ахэм ащы-щэу 107-р егъэджен-пӀуныгъэм Ӏофы-шӀэх. Ахэр кыхэтхыхэ зэхъум, пӀуныгъэ ӀофшӀэнымкӀэ опытэу яӀэр кыдэтӀлы-тагъ. Арышъ, дэгъоу Ӏоф зэрашӀэщтым тичыхьэ тель.

Корр.: Районым иеджапӀэхэм къащызӀушъухыгъэ лагерьхэм анэмыкӀхэу республикэм ила-герь зэфэшъафхэу Мыекъопэ районым щыӀэхэм е Псыфабэ дэт санаториеу «Жъогъожъы-ем» шъуикӀалэхэм засагъэпсэ-фыштба?

Е. А.: Ахэм нэбгыри 180-м ехъу-мэ засагъэпсэфышт, япсауныгъэ зыпкӀ ащырагъэуцожьышт. Ахэм ядгъэщӀт-хэр кыхэтхыхэ зыхьукӀэ тыналэ анахъ зытедгъэтыштхэр кӀэлабэ зилэ, зигъот мӀкӀэ унагъохэр ары.

НЭХЪЕ Рэмэзан.

Къушъхьэр къэдждэ, о усакъыщтмэ

Цыфыгъэр — лыгъэ, гуклэгъур — къэрар, ахэр зыпшэ умыкложьын шэнхэу цыфым кыыхэфэх. ЗэкӀэми ахэр ахэлъхэу къащэху, ау чыплэ зэжью зифэхэкӀэ е щынэгъошхо кыизашъхьащыхэкӀэ, кыизкъуахышъушхэмэ ашӀэрэп. Зыщыгугъыжьырэ пстэуми ар къадэхурэп, афӀлӀэкырэп. Умыушэтыгъэуи ар кыбгурылошхтэп. Цыфыгъэр ялӀэгъохэщэу псӀухэрэр цыф шыпкъэхэр ары, ахэр ащ фӀэдэу бэ хьухэрэп.

ЕмыжӀгъахэхэу кӀежъэгъэ жьыхьарзэ лӀашым осы хьот-борэнри кыиздихьы, къушъхьэм зыгӀэпсӀафӀа хэхьэгъэ цыф купышхор зӀбгыритӀэкъугъагъ. ЧӀэ-зымафӀэрэ мыӀӀэсэжыгъэ хьот-борэным фырымкыушъугъэхэм яхьадэхэр къушъхьэ тӀуакӀэхэм, псыхьо чӀэрхэм кӀахинӀгъагъэх, осышхоу зӀти-рихьагъэхэм ачӀлӀгъэ чӀӀӀыгъэх.

Мы къӀэбарыр 1975-рэ ильӀ-сым къушъхьэм кыишхыгъэ хьугъэ-шӀлӀгъэ тхьамыкӀагъом епхыгъ. Ащ ильӀэс 40 текыжыгъ-гъэми, зы мафӀэм кыкӀоцӀ бӀэу зӀрӀэклодыгъэхэр ыкӀи ахэм къащышылӀгъэ шыпкъӀэр джы кыиз-нӀсыгъэм цыфхэм ашӀэрэп. КъӀэбарыр зӀхӀыгъэхэм кыагуры-логъагъэп лоныгъо мӀфӀэ фабӀэу, зыгӀэпсӀафӀахэр машӀом кӀэ-рысхэу ащ фӀэдэ гумӀкыгъошхо кыизӀарафыкӀоӀыгъэ шылӀкӀэр.

ГупчӀэ телевидением иапӀэрӀ канал мӀфитфым кыкӀоцӀ Кавказ къушъхьэхэм къащыхьугъэ тхьамыкӀагъом игугъу кыи-шышылӀгъэ. Ау ар зӀрӀэхьугъэ шыпкъӀэри, псаоу къӀэнагъэхэр кыизӀарагъотыжыгъэхэри, къӀэ-гъотыжыгъэхэри, къушъхьэм кыизӀэрӀахыжыгъэхэри икӀоу кӀалогъагъэхэп ыкӀи къагъӀлӀэ-гъуагъэхэп.

ТхьамыкӀагъом ригъэзыгъэ-хэм ащыщӀэу нӀбгырӀэ 21-рэ осы хьот-борэным кыишхыжышъу-гъагъэп. Ахэм алыхьугъэхэм ахэтыгъ а лӀӀӀхьаным турба-зӀу «Мыекъуапэм» иинструк-торӀэу лӀф зышӀӀӀыгъэ Иван Бормотовыр. Ахэтыгъэ кӀодыеп, яхьадэхэр къӀэзыгъотыжыгъэ къӀэгъӀӀӀжыкӀоӀхм ялӀӀӀагъ. Ащ фӀэдэ къӀэмыхьужыным, къушъ-хьэхэм, мӀзхэм ахӀӀӀхэрэм алӀыплӀӀӀхэ ыкӀи зезышӀӀӀхэ зыльӀкышхт инструкторхэр ара-гъӀгъусӀӀхэм, ахэр алӀӀӀӀӀӀӀӀу рагъӀдӀжӀӀхэм непӀэ кыизын-сыгъэм ар дӀӀӀӀӀӀ.

И. Бормотовым игукъӀкыж-хэми, ежымыи зафӀӀдӀгъэзагъ. ЖьыхьарзӀэр къушъхьэм зы-щыхьушӀӀӀгъэ мафӀэм И. Бор-

мотовми турист куп игъусӀэу ЛӀгъо-НакӀэ дӀкӀолягъэхэу те-фӀгъагъ. Цыфхэр зӀкӀэ ащ осы хьот-борӀӀӀӀ кӀӀӀхьугъэм кыи-хышъыжынынхэ ылӀӀӀкыгъагъ, зӀкӀэ псаоу къӀӀӀӀӀӀӀӀ.

ЗӀрӀэхьугъэмкӀэ, зыгӀӀӀӀӀ-фӀкӀо купӀэу псӀӀӀӀӀӀу ГъозӀ-рыплӀӀэ дӀкӀыхи я 30-рэ уры-сые маршрутӀэу «По Западному Кавказу» зыфилорӀэм тӀехьгъа-гъэхэм а гъогуанӀэр зӀпачын алӀӀӀкыгъагъӀӀ, ахэр Бормо-товым рицӀжъӀгъэ купым зӀ-рӀӀӀӀӀжыагъэхэр километри 2 — 3 нахьыбӀӀ.

Сыда а мафӀэм хьугъэр?

Я 30-рэ маршрутм рыкӀо зышӀӀӀӀӀӀ купышхом хэтыгъ-хэр УкраинӀэм, Узбекисан,

**ЗӀкӀӀэри гуӀӀӀхӀӀӀэ чӀӀӀӀыгъӀӀ хьыбӀӀ
кӀӀӀхьугъӀӀхэм апымылӀхӀӀу.
ЖьыбгъӀӀшхор ахэм акӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
зӀбгыридзышхыгъӀӀ, «могильный»
зыфилорӀэ хьотӀэ куум дидзӀӀӀыгъӀӀ.**

Урысыем игупчӀэ шӀӀӀыр къа-рыкӀыгъагъӀӀ. ПутевкӀӀхэр къа-щӀӀыхи, загӀӀӀӀӀӀӀӀӀ кӀӀ-кӀолягъӀӀ. МӀфитфӀэ турбазӀу «Горная» зыфилорӀэм дӀсыгъӀӀ, маршрутм темыхьӀхӀӀӀ Псы-фӀӀӀӀ псыкӀефӀӀхэм ашагъӀӀ, къушъхьэхэр къарагъӀӀӀӀӀӀ-гъӀӀ. Инструктор лӀӀӀӀӀӀӀӀ Алексей Агеевым ахэм мафӀэ кӀӀӀс лӀф адишӀагъ, гъогум те-

**ГупчӀэ телевидением иапӀэрӀ канал
мӀфитфым кыкӀоцӀ Кавказ къушъхьэхэм
къащыхьугъэ тхьамыкӀагъом игугъу
кыишылӀгъэ. Ау ар зӀрӀэхьугъэ шып-
къӀэри, псаоу къӀэнагъэхэр кыизӀарагъоты-
жыгъэхэри, къӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ,
къушъхьэм кыизӀэрӀахыжыгъэхэри
икӀоу кӀалогъагъэхэп ыкӀи къагъӀ-
лӀӀӀӀӀӀӀӀ.**

хьӀӀхэмэ зӀрӀӀӀӀӀӀӀ фаер къафилотагъ. Ащ лӀӀӀӀӀӀӀӀ фӀхьунхӀӀӀ нӀбгыритӀӀу, кӀалӀӀу ДонецкӀэ дӀт мӀкӀӀӀмӀӀ инсти-тутым истудентхӀӀӀу Алексей СафоновымрӀэ Ольга Ковале-вамрӀэ, рапхыгъагъӀӀ. Ежъ А.

жъӀӀу къӀӀӀдӀжышъуӀӀхӀӀӀ. Ма-фӀӀэр ошӀӀӀӀӀӀӀ, темыр-кӀо-хьӀӀӀӀ лӀӀӀӀӀӀӀӀӀ ошӀӀӀ-цӀ сырыф онтӀӀӀӀхэр кыишхы-кышхыгъӀӀ.

— ПчӀӀӀӀӀӀхӀӀӀ агъӀхьа-зырыфӀӀ, ялӀӀӀмӀӀхьӀӀӀ зӀдӀӀӀ-хьӀӀӀӀ ыкӀи кыизӀӀӀӀӀӀӀ-иӀӀӀӀӀӀ сыхьӀӀӀӀӀӀ-щыр кӀуагъӀ. Ащ фӀӀдизым маршрутм игъо-гуонӀэ анахь кӀинхэр зӀпачынхэ алӀӀӀӀӀӀӀӀ. Сыдигъуи ары зӀрашӀӀӀыгъӀӀ, цыфхэр къӀэ-мыпшӀӀхьӀӀӀ гъогупӀэр кыиз-ранӀӀӀӀӀӀӀ яхӀӀӀӀӀ.

ЛӀӀӀӀӀӀӀӀ зӀтӀхьа-гъӀӀхэр къушъхьӀӀ чӀӀӀӀӀӀӀӀ екӀу-шхыгъӀӀ. Ошх жъӀӀӀ чыӀӀӀ кыишхыгъӀӀ шӀӀӀӀӀ кыиригъӀӀ-жыагъ, ащ лӀӀӀӀӀӀ зӀрыкӀӀӀӀ-рӀӀ кыишхыгъӀӀ, цӀӀӀӀӀӀӀӀ кӀӀӀхьугъӀ. Нахь чыжъӀӀу бгым дӀкӀуаехэ кӀӀӀс нахь чыӀӀӀӀ. ОсымӀэ кӀӀӀӀӀ, ащ жьыбгъӀӀшхо кыизӀӀӀӀӀӀӀӀ гӀӀӀӀӀӀӀӀ-гъӀӀ, ау ащи инструкторхэм анаӀӀӀ тырадзӀагъӀӀ, мӀхьӀӀӀӀӀ рӀӀӀӀӀӀ.

Щыгъынхэм чыӀӀӀӀ кӀӀӀӀ-рифӀӀу ригъӀӀжыагъ, ос пхьӀӀӀ-хьӀӀӀ зӀпӀӀӀӀӀӀ кӀӀӀӀӀӀӀӀӀ-шхыгъӀӀ. Ау мӀӀӀ чӀӀӀӀӀӀӀӀ щы-кӀӀӀӀ-сымыгъ. Ащи инструктор-хэм гу лӀӀӀӀӀӀӀ.

КъушъхьӀӀ лӀӀӀӀӀ зыдӀӀӀӀӀ-хэм, къушъхьӀӀхӀӀӀ «Каменное море» зыфилорӀэм, къушъхьӀӀ-

хӀӀу шхагъӀӀ, чӀӀыгъӀӀ, чӀӀ-щыр хӀӀӀӀӀӀӀӀӀ чыӀӀӀӀӀӀӀ. Ащ кыишхыгъӀӀу ятӀӀӀӀӀ мафӀэм

хӀӀу ОшӀӀӀӀӀ, ГъозӀрыплӀӀӀ ашыгъхэм осыр фыжыкыбзӀӀу атизыгъ. ПӀӀӀӀӀ ащи зымы ригъӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ. ЖьыбгъӀӀ-шхо губжыгъӀӀӀӀӀ осыр ритӀӀ-кыишхыгъӀӀ, ошхыр кӀӀӀӀӀӀӀ-шхыгъӀӀ. Цыфхэм куп-купӀӀу гъо-гум хагъӀӀӀӀӀӀӀ, зӀӀӀӀ ит-хӀӀу кӀӀӀӀӀӀӀӀ. ХьӀӀӀӀ зы-кыӀӀӀӀӀ. МетритӀӀу-щыкӀӀӀ уӀӀӀӀ итыр лӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ. Инструк-торхэм цыфхэр кӀӀӀӀӀӀӀӀ-жыишхӀӀу зыфӀӀӀӀӀӀӀ, кӀӀӀӀ-лужыгъӀӀӀӀ. Куп цыкӀӀӀ лӀӀӀӀӀ дӀӀӀ кӀулыкӀӀӀ кыишхыгъӀӀ-гъӀӀхэр е кӀушъхьӀӀ бӀӀӀӀ кыи-щызыкӀӀӀӀӀӀӀ ахӀӀӀӀӀӀ, ахэр пӀӀӀӀ афӀӀӀӀӀӀӀӀ. Ежъхэми ахэм яцыхьӀӀ ате-лӀыгъ, алорӀӀ ашӀӀӀӀӀ. Ахэр ары апӀӀ лӀӀӀӀӀ дӀӀӀӀӀ мӀ-зыр зыдӀӀӀӀӀ лӀӀӀӀӀӀӀӀ ежъӀӀӀӀӀӀ. МӀзыр кило-метрӀӀӀӀӀ фӀӀдиз зӀрапӀӀӀ-жыагъӀӀ. Джы жьыр акӀыбкӀӀӀ кӀӀӀӀӀӀӀ, чӀӀӀӀ уехынын-нахь псынкӀӀӀу кӀӀӀӀӀӀӀӀӀ. Ахэм ауж ихьӀӀӀӀ гу тӀӀӀӀӀ-шыхьӀӀу кӀӀӀӀӀӀ туристхэри. Инструкторхэр ахэм кӀӀӀӀ-зӀжыишхӀӀу ядӀӀӀӀӀӀӀӀ, зы кӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ ыкӀи зымы кыиридзӀӀӀӀӀӀӀ.

ЕжъӀӀӀӀӀӀ чыӀӀӀӀӀ жьыбгъӀӀӀ мӀзыр зыдӀӀӀӀӀ лӀӀӀӀӀӀӀ ыфӀӀӀӀӀӀ. Ахэр джы язакъоу хьот-борӀӀӀӀ пӀӀӀӀӀӀӀӀ хьугъагъӀ.

О. Ковалевам купым щы-щӀӀу кӀӀӀӀӀӀӀӀ зӀхиугъӀӀӀӀ-хы, лӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ зыдӀӀӀӀӀӀӀ кӀӀӀӀӀӀӀӀ. А. Сафоно-выр бгым ехырӀӀ туристхэм алӀӀӀӀӀ. Ау цыфхэм агу щынагъом зӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ, щтагъӀӀӀ, шхьӀӀӀӀ зыфаер ышӀӀӀӀӀ. Зыхэм ялӀӀӀӀӀӀӀ бгым ечӀӀӀӀӀӀӀӀ, адрӀӀӀ кӀуо-хӀӀӀ, зӀхэмӀӀӀӀӀ цыфхэм ядӀӀӀӀӀӀӀ. НӀмыкӀӀӀӀ ос куум пхырымкыишхыгъӀӀу хӀ-нагъӀӀӀ, лӀӀӀӀӀӀ афӀӀӀӀ-хӀӀу кӀӀӀӀӀӀӀӀӀ. ЗӀкӀӀӀӀ ашхьӀӀ ильыгъӀӀ псынкӀӀӀу кӀушъхьӀӀ зӀрӀӀӀӀӀӀ, мӀ-зым зӀрӀӀӀӀӀӀӀ, ащ пхӀӀӀ мӀӀӀӀ зӀрӀӀӀӀӀӀӀӀӀ ыкӀи зӀрӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ ары. ЗӀкӀӀӀ-ри гуӀӀӀӀӀӀ чӀӀӀӀӀӀӀ хьы-бӀӀ кӀӀӀхьугъӀӀхэм апымылӀхӀӀу. ЖьыбгъӀӀшхор ахэм акӀӀӀӀӀӀӀ-кӀӀӀӀ, зӀбгыридзышхыгъӀӀ, «мо-гильный» зыфилорӀэ хьотӀэ куум дидзӀӀӀыгъӀӀ.

«ПӀӀӀӀӀ», сыд якӀынми, мӀзым нӀсыгъӀӀ, мӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ щӀӀӀӀӀ. ЗыкӀӀӀӀӀ кыишхыгъӀӀ-хэри мӀӀӀӀ кӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ, зыгу кӀӀӀӀӀӀу кӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ хэр ос хьот-борӀӀӀӀ кыишхы-нӀхы, хӀӀӀӀӀӀӀӀ.

**ШЪАУКЪО
Аслъангуащ.
(Джыри
кыишхыгъӀӀӀ).**

Унэ зимылэм унагъо илэп

Цыфым анахь ищыклагъэу, лфыгъо шъхьалэу илэм ащыщ унэр. Ар псэупл, пытапл, гъэпсэфыпл. Цыфым игъашлэ щэкло, ллакър щызэтеклы, щэбагъо.

«Унэ зимылэм унагъо илэп» ело адыгэ гушыгъэу. Арышъ, унэ зилэм ар егъадагъ, егъэ-къабзэ, теплъэшл улэу зэригъэ-псыштым емызэщэу ыуж ит.

Адэ ар зимылэм сыд ышлэщт, сыдым еусэщт? Сыд хэклиплэу кыгыотыштыр?

Къоджэдэсхэм ялоф нахь кызыеркы, унэ ашыным зы-фагъэхъазыры яшъыпкъэу: ахъ-щэ зэлуагъаклэ, чыфэу аштэ-рэр, банкхэм къарахырэр ащ хагъахъо. Унэ ашыным зыфе-жэхэрэм, яныбджэгъухэу, яла-хылыхэу псэолъэшныным фэ-къулайхэр лэпылэгъу къафэхъух. Гушылэм пае, унашъхэр агъэ-лэн, тыралъхъан хъумэ, клочлэ-зэхэлъыр, зэдэлэжыныр агъэ-федэ. Ащ ишлуагъэклэ унагъом ахъщэу псэолъэшныным пигъэ-кыадэрэр нахь маклэ мэхъу, кыфэнэжыырэр нэмыкл лф-шлэнхэм апэлугъахъэ.

Джащ тетэу къуаджэхэм уна-клэхэр къадауцох. Адэ къа-лэхэм, псэуплэхэм унэ зимылэу адэсхэм ялоф сыдэу хъура? Мы лъэныкъомкли амал зэ-фэшъхъафхэр цыфхэм агъэ-федэх. Унэ къэтын чэзыухэм захарагъатхэ, бэми маклэми, ащ паплъэх, ячэзыу къэсымэ, унэ къараты. Унэу ашыхэрэм ахъщэ лэх ахалъхэ, ар зашы-хэрэм, къэнэжыгъэ ахъщэр атыжы ыкли джащ тетэу унэр ялэ мэхъу. Е жъы дэдэ хъугъэ унэхэм ащыпсэухэрэм хабзэм унаклэхэр къаретых. Ахэм афэшъхъафэу унэгъо ныбжы-клэхэу сабыибэ зилэхэм хаб-зэр къаделэ. Джащ тетэу псэ-уплэ лфыгъохэр зэшлуахы. Ахэм анэмыкл лфотхъабзэхэри Тэхъутэмыкъое район админи-страцием егъэагъэх. «Пере-селение граждан из аварий-ного жилищного фонда на 2013

— 2017 годы» зыфилорэм ар тегъэпсыхъагъ.

Илъэс заулэклэ узэклэлэбэж-мэ, поселкэу Яблоновскэм, консервыш комбинатыщыгъэм дэжъ, цыфыбэ зычлэс унэжъ ныкъозэхэа щытыгъ. Учлэсыныр хэгъэкли, ащ ублэкынклы цы-нэгъуагъ. Унэжыыр раутыжы, ащ члэсыгъэхэр къатыбэу зэ-тетым агъэклауагъэх.

Джыри мары къатитфэу зэ-тетэу, унэгъо 69-рэ зычлэфэ-щтым ишын аухыгъ ыкли атыгъ. Итеплэи, изэхэтыкли гум ештэ, нэмыкл унэ зэтетышхохэм да-хэу къахэуцауагъ. Ар ашы зэ-хъум, члэсыщтхэм яшлоигъоны-гъэхэр псэолъэшлхэм къыда-лытагъ. Зыгъэпсэфыплэхэри, клэлэцыкы джэгуплэхэри, ма-шинэуцуплэхэри унэм кыгъэ-гъунэрэ чыплэхэм ащагъэуцущ-тых, чыгъхэр, къэгъагъэхэр агъэтлысхъагъэх, ахэмэ лъэ-сгъогу цыкылухэр апхырашъгъэх. Джыри поселкэу Яблоновскэм мы илъэсым икълэххэм адэжъ фэтэр 92-рэ хъурэ унэ ща-тыщт, ащ пстэумкли унэгъо 70-рэ члагъэтлысхъащт.

ХЪУШТ Щэбан.

Мэкъуогъум и 10-м нахь класэ мыхъугъэу

2016-рэ илъэсым имэкъуогъу и 10-м нахь класэ мыхъугъэу цыфхэр страховат зышыгъэхэ лфшланлэхэу Адыгеим итхэм ПФР-м ичлыплэ къулыкъухэм алыагъэлэсын фае мы илъэсым ижъоныгъоклэ мазэ тельытэгъэ отчет хэгъэхъожъэу мазэ къэс атын фаер.

Шъугу къэтэгъэклъыжы мэлъылфэгъум и 1-м кышыублагъэу цыфхэр страховат зышыгъэхэм ялофшлэхэм ательытэгъэ отчетэу мазэ къэс

атырэр Пенсиехэмклэ фондым икълуыкъухэм мазэ къэс отчет мазэм кыкълэпыклорэ ма-зэм ия 10-рэ мафэ нахь класэ мыхъугъэу алыагъэлэсын фаеу зэрэщтыр.

Къэбархэр къатых ауэхсыгъэ формэу СЗВ-м зыфилорэм тегъэпсыкыгъэу, отчет палъэм кы-хиубытэу зы мафэ нахь мыхъуми лф зышлагъэхэр зэрэдыхэтэу, ялофшлэ пстэуми ательытагъэу.

Агъэнэфэгъэ палъэм ехъулэу отчетыр къэ-зымытыгъэхэм финанс пшъэдэклъыжъ арагъэ-хы, страховат ашыгъэ нэбгырэ пэпчъ тельы-тагъэу сомэ 500 тазырэу арагъэты.

Зэнэкъокъугъэх

Япрофессиональнэ мэфэкл — социальнэ лфышлэм и Мафэ ехъулэу ПФР-м и Къута-мэу Адыгэ Республикэм щылэм спартакиадэ щызэхашэгъагъ. Ащ хэлэжыагъэхэр зэнэкъокъу-гъэх спорт лъэпкъищклэ: щэрыонымклэ, дарт-сымклэ ыкли шашкэхэмклэ. Мы лфотхъабзэм эклэмкли нэбгырэ 30-м ехъу хэлэжыагъ. Спар-такиадэр кызызлуахы зэхъум, ащ хэлэжыгъэ лфышлэхэм шлуфэсклэ зафигъэзагъ ПФР-м и Къутамэу Адыгэ Республикэм щылэм ипашэу Къулэ Аскэрбий. Ащ хигъэунэфыкыгъ мыщ фэдэ лфыгъохэм коллективыр нахь зэрэза-рапхырэр, ыпэклэ лыкълотэнхэм фэшл ишлуагъэ кызыэрэклорэр. Джащ фэдэу агу кыгъэкълъыжыгъ

мыш фэдэ спартакиадэхэр зэхэщэгъэнхэр лфышлэ коллективым шэны зэрэщыгъугъэр.

Ащ фэдэ лфотхъабзэхэр тапэкли зэхэщэгъэнхэ зэрэфаер хигъэунэфыкыгъ Къулэ Аскэрбий илэпылэгъоу, зэнэкъокъум исудья шъхьалэу Бэгугъэ Вячеслави.

Зэнэкъокъум икълэххэм кызыэрагъэлъэгъуа-гъэмклэ, апэрэ чыплэр ыубытыгъ я 3-рэ эта-жым икомандэ, я 2-р — я 4-рэ этажым, я 3-р я 2-рэ этажым якомандэхэм. Теклоныгъэр кыдэзыхыгъэхэм щытхъу тхылъхэмрэ диплом-хэмрэ афагъэшъошагъэх.

ПФР-м и Къутамэу Адыгэ Республикэм щылэм ипресс-къулыкъу.

Чыгу лэххэр къэралыгъо кадастрэ учет зэрашлэхэр

2007-рэ илъэсым бэдзэогъум и 24-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 221-р зытетэу «Амыгъэкощырэ мылькум икълэралыгъо кадастрэ ехылагъ» зыфилорэм диштэу Кадастрэ палатэм къэралыгъо кадастрэ учетым епхыгъэ къэралыгъо фэло-фашлэхэр Адыгэ Республикэм щегъэцаклэх.

Чыгу лэххэр къэралыгъо кадастрэ учет ашы чыгу лэххым ехылагъэ къэбар-хэр амыгъэкощырэ мылькумклэ къэралыгъо кадастрэм хагъахъэхэзэ.

Кадастрэ учетым агъэуцунхэу зыщы-клэлъэлурэ тхылъыр алэклагъэхъан алъэклищт амыгъэкощырэ мылькур зиунаехэм е ахэм ялыкълэхэм. Кадастрэ учетым агъэуцун-хэу зыщыклэлъэлурэ тхылъымрэ нэмыкл документхэмрэ Адыгэ Республикэмклэ Ка-дастрэ палатэм ашъхъэклэ рахыылэх, фа-ехэмэ къэралыгъо фэло-фашлэхэр зыгъэ-цэклэрэ гупчэхэмклэ е почтэклэ ахэр алэклагъахъэх. Кадастрэ учетым агъэу-цунхэу зыщыклэлъэлурэ тхылъхэмрэ нэмыкл документхэмрэ Адыгэ Республикэмклэ Кадастрэ палатэм лэклагъэхъанхэ алъэклищт къэбар-телекоммуникационнэ сетхэр, Ин-тернетри ахэм зэрэхэтэу, кызыфагъэ-федэхэзэ, электрон шыклэм тетэу.

Къэралыгъо кадастрэ учетым агъэу-цунхэу зыщыклэлъэлурэ тхылъым игъу-сэхэу Адыгэ Республикэмклэ Кадастрэ палатэм лэклагъэхъанхэ фае цыфыр зы-щыщыр къэзыушыхъатырэ документыр; чыгу лэххым игъунапкъэхэр зыщыгъэнэфэгъэ планэу Урысые Федерацием экономикэ хэхъоныгъэмклэ и Министерствэ 2008-рэ илъэсым шэклогъум и 24-м ышыгъэ унашъоу N 412-р зытетым диштэу къагъэхъазырыгъэр; лыкълэм иполномочиехэр кызыщыгъэ-шъыпкъэжыгъэ документыр (лыкълэм лъэу тхылъыр зарихылаклэ).

Документэу къалуклагъэхэр лэубытыплэ кызыфахыхэзэ, амыгъэкощырэ мылькумклэ къэралыгъо кадастрэм хатхэх амыгъэкощырэ мылькур зыхэхэрэ лъэпкъым, ащ икада-стрэ номер, чыгу лэххым иинагъэ, игъунапкъэхэм, ар зыдэщылэ чыплэм е нэмыклхэм яхылагъэ къэбархэр.

2007-рэ илъэсым бэдзэогъум и 24-м аштэгъэ Феде-ральнэ законэу N 221-р зытетэу «Амыгъэкощырэ мыль-кум икълэралыгъо кадастрэ ехылагъ» зыфилорэм диштэу Адыгэ Республикэмклэ Кадастрэ палатэм лъэу тхылъыр зылэклагъэхъагъэм ыуж мэфэи 10-м кыкълочл чыгу лэххэр кадастрэ учетым хагъэуцо. Росреестрэм кышылдэлытэгъэ къэралыгъо фэло-фашлэхэр нахышлоу ыкли нахь псынклэу гъэцэклэгъэнхэм тегъэпсыхъагъэу Адыгэ Республикэмклэ Када-стрэ палатэм ипашэ 2015-рэ илъэсым чъэпыогъум и 5-м ышыгъэ унашъоу N 303-р зытетым диштэу мэфитфым кыкълочл кадастрэ учетым агъэуцух Росреестрэм ипорталклэ элек-трон шыклэм тетэу лъэу тхылъыр залэклагъахъэклэ, джащ фэдэу мэфиблым кыкълочл кадастрэ учетым агъэуцух Адыгэ Республикэмклэ Кадастрэ палатэм ипунктхэмклэ е къэра-лыгъо фэло-фашлэхэр зыгъэцэклэрэ гупчэхэмклэ лъэу тхылъыр къалэклэхъагъэ зыхъуклэ.

Амыгъэкощырэ мылькур учетым агъэуцу, ащ зэхъоклы-ныгъэу фэхъугъэхэр агъэнафэхэ е учетым хахыжы зыхъуклэ, кадастрэ учет зэрашыщтхэм яхылагъэ унашъор Адыгэ Республикэмклэ Кадастрэ палатэм зыштэрэм, лъэу тхылъыр кызыхылагъэм е ащ илыкълэ аретыжы:

- 1) амыгъэкощырэ мылькум икадастрэ паспорт (амыгъэ-кощырэ мылькур учетым загъэуцуклэ);
- 2) амыгъэкощырэ мылькум икълэралыгъо кадастрэ кы-хэтхыкыгъэу чыгу лэххым зэхъоклыныгъэу фэхъугъэхэм яхылагъэ къэбарыклэхэр зырытыр (амыгъэкощырэ мыль-кум зэхъоклыныгъэу фэхъугъэхэр учет ашы зыхъуклэ);
- 3) амыгъэкощырэ мылькум икълэралыгъо кадастрэ кы-хэтхыкыгъэу амыгъэкощырэ мылькур щымылэжъэу зэ-ралытагъэм ехылагъэ къэбархэр зырытыр (амыгъэ-кощырэ мылькур учетым зыхахыжыклэ).

Чыгу лэххым кадастрэ учетым зэрагъэуцугъэр амыгъэ-кощырэ мылькум икълэралыгъо кадастрэ хатхэ ыкли ащ кадастрэ номер гъэнэфагъэ раты.

А.С. ГУК.

Федеральнэ къэралыгъо бюджет учреж-дениеу «Росреестрэм и Федеральнэ Ка-дастрэ палатэ» Адыгэ Республикэмклэ икълэуагъэ кадастрэ учетымклэ иотдел ипа-щэ игуадз.

ДЗЮДО. КОБЛ ЯКЪУБЭ ФЭГЪЭХЫГЪ

Ишлушагъэ лъэпсэшлу ешы

Я XX-рэ лэшлэгум Урысыем дзюдомклэ итренер анахъ дэгъоу, СССР-м изаслуженнэ тренерэу, педагогикэ шлэныгъэхэмклэ докторэу, профессорэу, Урысые Федерацием иапшээрэ еджаплэ изаслуженнэ юфышлэу, Мыекьопэ бэнэплэ еджаплэм лъапсэ фэзышлыгъэу Кобл Якъубэ фэгъэхыгъэ шлэжь турнир мэкьюгум и 10 — 12-м республикэм икълэ шхьалэ шыкыуагъ.

Къыблэм, Темыр Кавказым, Санкт-Петербург, Воронеж, нэмыкхэм къарыкыгъэ бэнаклохэр Адыгэ къэралыгъо университетым физкультурэмрэ дзюдомрэклэ и Институт шызэлуклагъэх.

Зэнэкьокъур рагъэжъэным ыпэклэ зэхэхэм къыщыгушылагъэхэм Кобл Якъубэ ищылэныгъэ гъогу къалотагъ. Адыгэ Республикэм и Парламент и Тхьаматэу Владимир Нарожнэм къызэрэхигъэщыгъэу, Кобл Якъубэ цыфышлу. Лъэпкъэу зыщыщыр

къыщыдэзыхыщтыр къэшлэгъо-шлугъэп. Туапсэ зыщыгъэсэрэ Ацумыжъ Азэматрэ Мыекьуапэ шыпсээрэ Дэху Азэматрэ финалым шызэлуклагъэх. А. Дэхуым ыблыпкъ шьобж къызэрэтырашагъэм къыхэкълэу, илэпэлэ-сэныгъэ икьоу ыгъэфедэн ылъэ-кыгъэп. А. Ацумыжым нэмыклэ зэлуклэгъухэм икьулайныгъэ дэгъоу къащигъэлъэгъуагъ, псынклэу зэрэгупшысэрэм даклоу хэкы-плэшлукхэр къызэригъотыхэрэм фэшл тренерхэр ащ лъэплэх.

къыдэзыхыгъэхэм кубокхэр, медальхэр, щытху тхыльхэр аратыжыгъэх. Кобл Якъубэ ишхьэгъусэу Джарэт, ыпхуэху Аурикэрэ Светланэрэ, ипхьорэльфэу Аслъан спортсменхэм, тренерхэм афэгъушлуагъэх, хэушхьафы-кыгъэ шлухьафтынхэр афашыгъэх. Республикэм дзюдомклэ иклэлэцыкы-ныбжыкыкы спорт еджа-плэу Кобл Якъубэ ыцлэ зыхьырым ипашэу Клоэ Хьазрэт, Олимпиадэ джэгунхэм джэрз медалыр къащыдэзыхыгъэ Емыж Арамбий, физкультурэмрэ дзюдомрэклэ Институтым ипашэу Бгъуашэ Айдэмыр, фэшхьафхэри къахэ-щыгъэ бэнаклохэм афэгъу-шлуагъэх.

ыгъэлъэплэгъ, Адыгеим ыцлэ дунаим лъагъу шилэтыгъ. Ишлушагъэклэ ар къытхэт, егъаши тшыгъупшэжыщтэп. Якъубэ ыгъэ-сагъэхэр Олимпиадэ джэгунхэм, дунаим, Европэм ячемпион ху-гъэх. Тренер цлэрылом илофшагъэ лыгъэклотэгъэным тызэрэпылпыр Мыекьуапэ шыклорэ зэнэкьокъум кьеушыхьаты.

Адыгэ къэралыгъо университетым иректорэу Хьунэго Рэ-щыдэ, Адыгэ Республикэм физ-культурэмрэ спортымрэклэ и Ко-митет итхьаматэ игуадзэу Андрей Бородиным, Урысыем дзю-домклэ ифедерацие иллыклоу Дмитрий Новиковым, Къыблэм дзюдомклэ ифедерацие ипашэу Ашот Маркарян, Урысыем дзю-домклэ ифедерацие иллыклоу Къыблэм шылэ Емыж Арамбий гуфэбэныгъэ ахэлъэу ягукъэ-кыжхэр шылэныгъэм изэхьокы-ныгъэхэм арапхыгъэх.

— Кобл Якъубэ спортым икультурэ зэрехъээз, тренер-клэ-лэгъаджэхэр зылыщыщыгъэх, алырэгъум зыкыщыцлэуахыным бэнаклохэр фигъасэщыгъэх, юф-шагъэу къытфигъэнагъэр къэ-тыухуымэныр, дгъэбгъоныр тип-шээрлыгъэу щыт, — къылуагъ Хьунэго Рэщыдэ.

Бэнэгъухэр

Командэ 15-мэ спортсмени 135-рэ афэбэнагъ. Яонтэгъугъэхэм ялытыгъэу, Адыгэ Республикэм шыщ клэлэху хагъэунэфыкырэ чыплэхэр къыдэзыхыгъэхэм шыуа-щытэгъэгъуазэ.

Килограмм 60-м нэс къэзы-щэхыхэрэм якуп апэрэ чыплэр

А. Ацумыжым апэрэ чыплэр фагъэшшоагъ, А. Дэхур ятло-нэрэ хугъэ.

Шъэоцлыкы Рустам, кг 73-рэ, «къабзэу» зэлуклэгъухэр кы-хыгъэх. Европэм турнирышоу шыкыуагъэм дышъэ медалыр къы-зэрэщыдихыгъэм ыгъэгъушхоэз Мыекьуапэ шыбэнагъ, апэрэ чыплэр тикъалэ къыщыхыгъ. Мы купым Даур Андаур джэрз медалыр къыщыфагъэшшоагъ.

Зы купым нарт шъэуитлур шы-зэнэкьокъухъээз, финалым шызэлуклагъэх. Шъэоцлыкы Айдэмыр, кг 81-рэ къэзыщэхыхэрэр, Тул-пэрэ Айдэмыр клэух бэнэгъум шылуагъ. А. Шъэоцлыкым нахъ чанэу зэлуклэгъум зыкыщыгъэ-лъэгъуагъэу судьяхэм алыты, апэрэ чыплэр фагъэшшоагъ. А. Тулпарэр ятлонэрэ хугъэ.

Джыракъые шаплугъэ Ситимэ Азэмат, кг 100, Краснодар краим фэбэнагъ, хагъэунэфыкырэ чы-плэр къыдихыгъ.

Адыгеим ибэнаклохэу хагъэ-унэфыкырэ чыплэхэр къыдэзы-хыгъэхэм ятренер-клэлэгъаджэ-ху Дэху Бислъан, Нэпсэу Бис-лъан, Акъушэ Мыхьамэт, Беда-нэкьо Рэмэзан, Тулпэрэ Аскэр-бий, Бастэ Сэлым, Хьакурынэ Дамир, нэмыкхэу зэнэкьокъум изэхэщэн зилахышлу хэзышы-хьагъэхэм гъэзетымкы тафэгъушл.

Еплыкълэхэр

Зэнэкьокъум исудья шхьалэу Емкълуж Мыхьамэт, ар Къэбэр-тэе-Бэлыкъарым шыщ, Игорь Вер-жибцкэм, Хьот Юныс, Хьаку-рынэ Дамир, Гыш Нухэ, Сиху Рэмэзан, Мэрэтыкьо Сахьид,

Роман Оробцовым, Шагудж Аслъан, Беданэкьоху Рэ-мэзанрэ Байзэтрэ, Клоэ Хьазрэт, Бастэ Сэлым, Нэп-сэу Бислъан, Кобл Заидэ, нэмыкхэм тарихъ къэбархэр къытфалотагъэх, турнирым осэ ин-ратыгъ.

Бэнаклохэу Ацу-мыжъ зэшыху Азэматрэ Казбек-рэ, Дэху Азэмат, Тулпэрэ Айдэмыр, Шъэоцлыкы Рустам, фэшхьафхэр зэ-хэчаклохэм афэра-зэх.

Шлухьафтынхэр афашыгъэх

Хагъэунэфыкырэ чыплэхэр

ФУТБОЛ

Урысыер — Словакиер

Европэм футболымкы изэнэкьокъу Францием щэкло. Урысыем ихэшыпыкыгъэ командэ апэрэ ешлэгъур Анг-лием дырилагъ, пчъагъэр 1:1-у аухыгъ.

Словакием ыуж Уэльс икомандэ Урысыем иешлаклохэр лүклэщтых. Тихэшыпыкыгъэ командэ зэнэкьокъум къыхэмы-зыным, ыпэклэ лыклотэным фэшл зичэзыу зэлуклэгъухэм ащыщ теклоныгъэр къыщыдихын фае. Шлуахы хуэщтэп.

Италиер, Испаниер, Франциер, Германиер, нэмыкхэри ме-дальхэм афэбанэх. Урысыем икомандэ нелэ сыхьатыр 4-м Словакием лүклэщт.

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛЬ Нурбий.

Зэхэзышагъэр ыкыи къыдэзы-гъэклырэр:

Адыгэ Республи-кэм лъэпкъ Юфхэмклэ, Лэкыб къэралхэм ащы-псээрэ тильэп-кътэгъухэм адырлэ зэлхыныгъэхэмклэ ыкыи къэбар жъугъэм иамал-хэмклэ и Комитет Адресыр: ур. Кре-стьянскэр, 236

Редакциер зыдэшылэр:

385000, кь. Мыекьуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:

приемнэр: 52-16-79, редактор шхьалэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,

редактор гуадзэр-пшъэдэкыжъ зы-хырэ секретары: 52-16-77.

E-mail:

adygvoice@mail.ru

Зышаушыхьаты-гъэр:

Урысые Федерацием хэутын Юфхэмклэ, телерадиокезтын-хэмклэ ыкыи зэлгы-лэсыклэ амалхэмклэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыплэ гъэлары-шлал, зэраушыхьа-тыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, кь. Мыекьуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Зэкълэмкыи пчъагъэр

5063 Индексхэр 52161 52162 Зак. 345

Хэутыным узшыкълэухэнэу щыт уахьтэр Сыхьатыр 18.00 Зыщыкълэухэгъэхэ уахьтэр Сыхьатыр 18.00

Редактор шхьалэр Дэрбэ Т. И.

Редактор шхьалэм иапэрэ гуадзэр

Мэшлэжъ С. А.

Пшъэдэкыжъ зыхьырэ секретары Жакълэмыкьо А. З.

